Startnotitie Ontwikkelen Maatschappelijke Visie

Opdrachtgever: gemeenteraad van Westerveld
Opdrachtnemer: het college van burgemeester en wethouders van Westerveld

Inhoud

1.	Inleiding	2
2.	Aanleiding	2
3.	Huidige situatie	2
4.	Wettelijke basis	3
5.	GALA	3
6.	Integraal plan van aanpak GALA	4
7.	Urgentie overkoepelende aanpak	4
8.	Uitgangspunten	4
9.	Werkwijze	5
10.	Participatie	5
11.	Planning	6

1. Inleiding

Het doel van deze startnotitie is u te informeren over twee ontwikkelingen:

- De maatschappelijke visie op de “Een Gezonde, Zelfredzame en Participerende Westervelder” en
- Het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

Wij nemen u mee in de aanleiding en urgentie om te werken aan een overkoepelende maatschappelijke visie op het maatschappelijk en sociaal domein. Daarnaast hebben op 3 februari 2023 de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), GGD GHOR Nederland, Zorgverzekeraars Nederland (ZN) en het ministerie van VWS het GALA ondertekend. Wij schetsen in deze memo wat deze twee ontwikkelingen met elkaar te maken hebben, hoe zij elkaar raken en welke uitgangspunten gelijk zijn. Verder nemen we u mee in de planning en het proces hiervan.

2. Aanleiding

De ambitie is om in deze collegeperiode vorm te geven aan preventiebeleid en ouderenbeleid. Samenhang en verbondenheid in de samenleving is een belangrijk thema in het ouderenbeleid. Naast eenzaamheid gaat het ook over wonen, zorg, welzijn en preventie. Een belangrijk uitganspunt bij het ouderenbeleid is daarom ‘Vitaal ouder worden’, waarbij een logische verbinding te maken is met het preventiebeleid. Uitgangspunten bij het te schrijven preventiebeleid zijn de gezonde, zelfredzame en te schrijven participerende inwoner. Dit hangt ook sterk samen met andere beleidsvelden waaronder het sociaal domein, gezondheid, sport en onderwijs. Nu vanuit het Rijk het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) is ondertekend is het logisch dit te verbinden met ons preventie- en ouderenbeleid.

3. Huidige situatie

De gemeente Westerveld werkt in het sociaal domein aan een stevige sociale basis zodat iedereen kan meedoen, waarbij hulp en ondersteuning beschikbaar is waar nodig. Wij stimuleren en faciliteren inwoners om voor zichzelf en anderen te zorgen en hun verantwoordelijkheid hierin te nemen. De eigen kracht van mensen en het zelfredzaam blijven zijn daarin van groot belang. Daarom zorgen we voor de benodigde ondersteuning waardoor inwoners zolang mogelijk zelfstandig kunnen wonen, zich naar vermogen kunnen ontwikkelen en actief blijven in het sociale leven. Voor jeugdigen en hun ouders zorgen we voor voldoende (opvoed)ondersteuning en indien nodig voor aanvullende hulp of zorg voor de jongeren zelf. We constateren dat het sociaal en maatschappelijk domein breed is en de verschillende beleidsterreinen die hier toe behoren soms ver uit elkaar liggen. De samenhang en verbinding kan en moet hierin beter, omdat dit momenteel ten koste gaat van onze inwoner.

Gemeenschappelijke deler op alle beleidsterreinen is dat ten aanzien van preventie het uitgangspunt is om ‘de beweging naar de voorkant’ te maken: van ‘zorgen voor…’ naar het stimuleren van gezondheidsbevordering en brede welvaart. Waarbij ‘voorkomen dat..’ en preventief werken een belangrijke kernwaarde is. Zoals beschreven in het coalitieakkoord ‘Bouwen aan de toekomst’ willen wij in Westerveld hier meer vorm aan geven door een visie te ontwikkelen op een gezonde, zelfredzame en participerende inwoner.

4. Wettelijke basis

De basis onder deze visie zijn voornamelijk de Jeugdwet, Wet op het Passend Onderwijs, Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo2015), Participatiewet, Wet publieke gezondheid, de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening, de Wet Inburgering en het VN-verdrag Handicap. Deze zeven wetten en het VN-verdrag vormen samen de wettelijke basis onder het sociaal domein. Deze wetten regelen de ondersteuning op het gebied van opgroeien en opvoeden, werk en inkomen en zorg en ondersteuning. Het gemeenschappelijke doel van deze wetten is het werken aan gezondheidsbevordering, zelfredzaamheid en maatschappelijke deelname van inwoners. De onderdelen van deze wetten zijn vaak onlosmakelijk met elkaar verbonden. We zien de verbinding en overlap tussen de verschillende maatschappelijke thema's. Daarom streven we naar één integrale visie die inzicht geeft in de belangrijkste maatschappelijke vraagstukken waar we de komende jaren mee aan de slag gaan.

5. GALA

Het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) is een samenwerking tussen VWS, gemeenten, GGD'en en zorgverzekeraars. Al decennia stimuleert het Rijk samen met gemeenten een verbetering van de gezondheid, preventie en een sterke sociale basis. Meer recent was dit in de vorm van onder andere de Brede Regeling Combinatiefuncties, een Nationaal Preventieakkoord, een Nationaal Sportakkoord en Kansrijke Start. De volgende stap van het GALA, het bevorderen van een gezond leven, vraagt om een domein overstijgende, integrale en langjarige aanpak:

- Meer samenhang en verbinding tussen de verscheidenheid aan programma's.
- Meer helderheid over taken en verantwoordelijkheden en lange termijn doelen met structurele financiering.
- De rol van GGD als regionale kennispartner beter benutten.
- Preventiebeleid goed en structureel vormgeven met goede samenwerking met andere beleidsdomeinen (o.a. Wmo, Jeugdwet, Participatiewet). Preventie wordt te vaak opgepakt met kortdurende, incidentele financiering en is te vaak onderwerp van bezuiniging.

Het GALA beoogt met name de volgende doelen:

- Verbeteren van de mogelijkheden voor inwoners om elkaar (laagdrempelig) te ontmoeten, zich te ontplooien (en te ontspannen) en elkaar te helpen. Met het oog op de vergrijzing is er specifieke aandacht voor ouderen.
- Verbeteren van de mogelijkheden voor laagdrempelige ondersteuningsvormen (zoals zelfregie- of zelfhulpgroepen) en voorzieningen in de sociale basis (zonder indicatie).

Met het GALA wordt ook een substantiële financiële impuls gegeven aan gemeenten om de doelen die in het akkoord gesteld zijn te kunnen behalen. Het financieel arrangement onder het GALA is één nieuwe brede specifieke uitkering (SPUK). Voor Westerveld is over de periode 2023-2026 een bedrag beschikbaar van € 1.236.000.

6. Integraal plan van aanpak GALA

Gemeenten die een aanvraag indienen voor een of meer onderdelen van de Regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023–2026 (Brede SPUK), moeten aan een aantal voorwaarden voldoen. Een van de voorwaarden is het opstellen en indienen van een integraal plan van aanpak voor de periode 2024-2026.

Uit het plan van aanpak moet onder andere blijken dat sprake is van een domeinoverstijgende werkwijze, waarbij de organisaties die werkzaam zijn op de beleidsterreinen van de in de regeling genoemde onderdelen samenwerken. Daarnaast wordt ervan uitgegaan dat de verschillende interventies en aanpakken die worden gehanteerd, deel uitmaken van een samenhangende, integrale blik op het bevorderen van de (positieve) gezondheid van de inwoners.

7. Urgentie overkoepelende aanpak

- Creëren van meer samenhang en verbinding tussen de verscheidenheid aan programma's waarbij de inwoner centraal staat;
- Invulling geven aan ouderenbeleid, met als uitgangspunt 'Vitaal ouder worden';
- Actualiseren van het lokaal gezondheidsbeleid;
- Onder het motto 'iedereen doet mee' streven we naar een inclusieve samenleving;
- Preventie als middel is domein overstijgend en kan worden ingezet als werkwijze;
- De huidige beleidsterreinen staan ver van elkaar af en kunnen worden ontschot;
- Eén maatschappelijke agenda, om zichtbaar te maken wat er al gedaan wordt en waar dit aan bijdraagt. Zo ontstaat ook inzicht in blinde vlekken;
- Schrijven van een integraal plan van aanpak GALA voor de periode 2024-2026.

8. Uitgangspunten

Om de samenhang, de verbondenheid en het welzijn in de gemeente in stand te houden en waar nodig te verbeteren, sluiten we enerzijds aan bij de ondersteunings- en zorgbehoeften van inwoners en zetten we anderzijds in op positieve gezondheid en preventie.

Hierbij gaan we uit van de uitgangspunten:

De Gezonde inwoner:	gezonde mensen voelen zich beter, hebben minder zorg en ondersteuning nodig, kunnen hun talenten beter ontwikkelen, zijn minder vaak ziek en werken vaker en langer.
De Zelfredzame inwoner:	zelfredzame inwoners gaan uit van de eigen kracht. Ze kunnen voor zichzelf zorgen en goed rondkomen met hun inkomen. Een zelfredzame inwoner is ook een inwoner die zelf om hulp kan vragen. Zelfstandigheid vergroot de eigenwaarde.
De Participerende inwoner:	een participerende inwoner doet en denkt mee. Het is belangrijk dat iedereen volwaardig kan meedoen in de maatschappij. Inwoners die hierbij ondersteuning nodig hebben, maken waar mogelijk gebruik van het eigen netwerk.

9. Werkwijze

Deze startnotitie is de eerste aanzet tot het schrijven van een integrale visie vanuit het Sociaal Domein, waaronder ook ouderenbeleid, onderwijs, welzijn, gezondheid, sport en cultuur.

Uitgangspunten van de integrale visie zijn dat we domein overstijgend werken, werken vanuit de gedachte 'om te voorkomen dat' en gezondheidsbevordering. Dit doen we vanuit de gedacht van positieve gezondheid, waarbij onze inwoner centraal staat. We zijn ons bewust van onze, soms beperkte, rol als gemeente. We gaan dan ook uit van de zelfredzaamheid van onze inwoner en bieden ondersteuning waar dit nodig is, al dan niet met onze ketenpartners.

Binnen de visie worden ambities geformuleerd die aansluiten op de diverse beleidsterreinen, waarbij zij dus niet sec gelabeld zijn aan WMO, Jeugd- of participatiewet. Bij het formuleren van deze ambities gebruiken we de gedachte van Positieve Gezondheid (Machteld Hubers) als kapstok. De visie, de ambities en de verschillende uitvoeringsprogramma's vormen samen onze maatschappelijke agenda. Wij hanteren het mensbeeld vanuit positieve gezondheid, waarbij wordt uitgegaan van de zes elementen: lichaamsfuncties, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, sociaal participeren en dagelijks functioneren.

10. Participatie

Wij vinden het belangrijk dat alle beleidsvelden binnen het Sociaal Domein vertegenwoordigd worden in de maatschappelijke visie, waarbij voor het formuleren van de ambities gekeken wordt naar beschikbare data en inzichten. Daarnaast vinden wij dat ook inwoners en externe partijen moeten kunnen meedenken en participeren bij het tot stand komen van de maatschappelijke visie. Waar moet volgens hun aan gewerkt worden en wat zien zij in het werkveld waar aandacht voor moet komen? Hiervoor zal een bijeenkomst worden georganiseerd omtrent de Gezonde, Zelfredzame en Participerende inwoners, hierbij staat het onderwerp positieve gezondheid centraal en willen wij input en opgaves ophalen bij de externe partijen. Tevens zullen wij advies vragen aan de Adviesraad Sociaal Domein.

11. Planning

• Analyseren bestaand beleid	nov. ‘22 -mrt ‘23
• Informeren adviesraad Sociaal Domein	mei
• Startnotitie en presentatie gemeenteraad	juni
• Netwerkbijeenkomst positieve gezondheid	juni – september
• Uitwerken maatschappelijke visie *Gezonde, zelfredzame en participerende Westervelder*	april – oktober
• Opstellen plan van aanpak GALA	april – september
• Maatschappelijke visie vaststellen gemeenteraad	oktober 2023